

The Effect of Comparability of Financial Statements and the Opacity in Financial Reporting on the Value Relevance of Earnings and Book Value per Share

Narges Hamidian * Assistant Professor of Accounting, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Golnaz Eshaghi Master of Accounting, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Abstract

The relevance and usefulness of accounting information can be measured by the simultaneous relationship between accounting information, and returns, or stock market prices. The comparability of accounting information, as a qualitative feature of information, increases the value relevance of accounting information. Also, opacity in financial reporting through the corporate financial system increases stock volatility and, as a result, increases investment risk and investor distrust. Accordingly, the purpose of this study is to examine the effect of comparability of financial statements and opacity in financial reporting on the value relevance between earnings and book value per share. Accordingly, a sample of 137 companies was selected from the companies listed in the Tehran Stock Exchange during the years 2013 to 2019. To test the hypotheses, a multivariate regression model using the panel data method was used. The results show that earnings and book value per share have a value relevance and the comparability of financial statements increases the value relevance of earnings per share. However, contrary to the literature, comparability reduces the value relevance of book value per share. On the other hand, the opacity of financial reporting reduces the value relevance of book value per share due to comparability of financial statements, but does not affect the value relevance of earnings per share due to comparability.

Keywords: Value Relevance, Comparability of Financial Statements, Opacity in Financial Reporting, Earnings Per Share.

* Corresponding Author: n.hamidian@ase.ui.ac.ir

How to Cite: Hamidian, N., Eshaghi, G. (2022). The Effect of Comparability of Financial Statements and the Opacity in Financial Reporting on the Value Relevance of Earnings and Book Value per Share, *Empirical Studies in Financial Accounting Quarterly*, 19(73), 85-115.

بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام گزارشگری مالی بر ارتباط ارزشی سود و ارزش دفتری هر سهم

نرگس حمیدیان * استادیار، گروه حسابداری، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

گلناز اسحقی کارشناس ارشد، حسابداری، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

چکیده

مربوط بودن و سودمند بودن اطلاعات حسابداری می‌تواند از طریق ارتباط هم‌زمان بین اطلاعات حسابداری، بازده یا قیمت بازار سهام اندازه‌گیری شود. قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری، به‌عنوان یک ویژگی کیفی اطلاعات، ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری را افزایش می‌دهد. همچنین ابهام در گزارشگری مالی از طریق سیستم مالی شرکت‌ها باعث افزایش نوسان بازده سهام شده و افزایش ریسک سرمایه‌گذاری و بی‌اعتمادی سرمایه‌گذاران را در پی دارد. هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام در گزارشگری مالی بر ارتباط ارزشی سود و ارزش دفتری هر سهم است. نمونه پژوهش شامل ۱۳۷ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۷ لغایت ۱۳۹۸ بوده و برای آزمون فرضیه‌ها از مدل رگرسیونی چند متغیره به روش داده‌های ترکیبی استفاده شده است. نتایج نشان داد که سود و ارزش دفتری هر سهم دارای ارتباط ارزشی بوده و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، ارتباط ارزشی سود هر سهم را افزایش می‌دهد. ولی برخلاف مبانی نظری، قابلیت مقایسه، ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم را کاهش می‌دهد. از سوی دیگر ابهام گزارشگری مالی، ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم ناشی از قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را کاهش داده، ولی بر ارتباط ارزشی سود هر سهم ناشی از قابلیت مقایسه تأثیری ندارد.

کلیدواژه‌ها: ارتباط ارزشی، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، ابهام در گزارشگری مالی، سود هر سهم.

مقدمه

ارتباط ارزشی صورت‌های مالی، توان صورت‌های مالی برای تأیید یا تغییر انتظارات سرمایه‌گذاران از ارزش شرکت است. ارتباط ارزشی می‌تواند از طریق توان ارقام حسابداری مندرج در صورت‌های مالی، معیارهای بازار سرمایه را توضیح دهد. برای مثال، داده‌های مالی مانند سود هر سهم، در صورتی دارای ارتباط ارزشی هستند که به‌طور قابل توجهی با قیمت یا بازده سهام ارتباط داشته باشند (Titilaoye, O, 2011). ارتباط ارزشی معیاری ترکیبی است که ویژگی‌های کیفی اعم از قابلیت‌اتکاء و مربوط بودن را دربردارد (Barth et al., 2001).

اطلاعات صورت‌های مالی در صورتی برای استفاده‌کنندگان در حوزه تصمیم‌گیری مفید هستند که از ویژگی‌های کیفی برخوردار باشند. یکی از این ویژگی‌های کیفی، قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری است و بدین مفهوم است که برای رویدادهای اقتصادی مشابه، رویه‌های حسابداری یکسان بکار رود (Chen et al, 2020). اطلاعات حسابداری باید بتواند برای تعیین قیمت اوراق بهادار مناسب باشد و موجب تصمیمات کارآمدتری برای تأمین مالی شرکت‌ها شود. به همین دلیل باید یک ارتباط ارزشی بین اطلاعات حسابداری فراهم گردد. با افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، هزینه جمع‌آوری و پردازش اطلاعات کاهش یافته و سبب می‌شود اطلاعات باکیفیت‌تری برای سرمایه‌گذاران فراهم شود که منجر به پیش‌بینی‌های بهتر و دقیق‌تر می‌شود (De Franco et al., 2011; Peterson et al., 2015). به همین ترتیب قابلیت مقایسه ارتباط بین بازده سهام فعلی و عملکرد آینده شرکت را تقویت می‌کند (Choi et al., 2019) و سبب می‌شود استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی صورت‌های مالی، عملکرد واقعی شرکت را بهتر ارزیابی کنند؛ بنابراین انتظار می‌رود قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری را افزایش دهد.

از طرفی در محیط اطلاعاتی شفاف‌تر، سرمایه‌گذاران بهتر می‌توانند به مقایسه و ارزیابی دقیق‌تر شرکت‌ها بپردازند (Chen et al, 2020). ابهام در گزارشگری مالی از

طریق سیستم مالی شرکت‌ها باعث افزایش نوسان قیمت و بازده سهام شده و در نتیجه، افزایش ریسک سرمایه‌گذاری و بی‌اعتمادی سرمایه‌گذاران را در پی دارد و این بی‌اعتمادی منجر به رکود بازار سرمایه و افزایش هزینه سرمایه می‌شود (شعری و سمواتی، ۱۳۹۰).

بر اساس آنچه گفته شد پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این سؤال است که آیا قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام در گزارشگری مالی بر ارتباط ارزشی سود و ارزش دفتری هر سهم تأثیرگذار است؟ با توجه به اینکه مطالعات داخلی محدودی از نقش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی در تصمیمات سرمایه‌گذاری وجود دارد، نتایج پژوهش حاضر به غنای ادبیات این حوزه کمک می‌کند. در ادامه ابتدا مبانی نظری و پیشینه پژوهش بیان شده، سپس فرضیه‌ها و روش پژوهش و در انتها یافته‌ها و نتیجه‌گیری ارائه شده است.

مبانی نظری پژوهش

در ادبیات حسابداری، ارقام حسابداری زمانی به‌عنوان اطلاعات دارای ارتباط ارزشی محسوب می‌شوند که دارای ارتباط قابل پیش‌بینی با ارزش بازار سهام باشند (Barth et al., 2001). در صورتی داده‌های حسابداری معیار خوبی برای عملکرد شرکت هستند که اثر آن‌ها بر روی قیمت سهام مشاهده شود؛ در این حالت این ارقام مربوط بوده و استفاده از این داده‌ها می‌تواند اطلاعات مربوطی پیرامون ارتباط ارزشی فراهم کند (Bepari, 2012).
بال و بروان^۱ (۱۹۶۸) پایه‌گذاران مطالعات مربوط به ارتباط ارزشی هستند و مطالعاتی در حوزه سود حسابداری و بازده سهام انجام دادند. ارتباط ارزشی یعنی بتوان از طریق اطلاعات حسابداری، ارزش بازار سهام شرکت را پیش‌بینی کرد و یا آنکه بتوان تغییرات مقطعی در قیمت سهام را تبیین کرد. فرانسیس و شیر^۲ (۱۹۹۹) چهار تفسیر متفاوت از ارتباط ارزشی را ارائه می‌دهند: طبق اولین تفسیر، از اطلاعات صورت‌های مالی، ارزش‌های اساسی شرکت که در قیمت سهام منعکس نشده است را می‌توان به دست آورد. تفسیر

1. Ball et al.

2. Francis et al.

دوم، اطلاعات مالی اگر حاوی متغیرهای استفاده‌شده در یک مدل ارزیابی باشد یا به پیش‌بینی آن متغیرها کمک کند، به‌عنوان ارزش در نظر گرفته می‌شود. تفسیر سوم، ارتباط ارزشی با ارتباط آماری بین اطلاعات مالی و قیمت‌ها نشان داده می‌شود. تفسیر چهارم، ارتباط ارزشی با توانایی اطلاعات صورت‌های مالی برای خلاصه کردن اطلاعاتی که بر ارزش سهام تأثیر می‌گذارد، اندازه‌گیری می‌شود. برای ارزیابی شرکت‌ها در بازار، از اطلاعات صورت‌های مالی استفاده می‌شود. این ارزیابی بر مبنای عملکرد مورد انتظار آتی است که معمولاً از عملکرد گذشته ناشی می‌شود. به‌همین دلیل از سود حسابداری و ارزش دفتری شرکت به‌عنوان معیاری برای ارزیابی واحد تجاری استفاده می‌شود. بیشتر مطالعات مربوط به ارتباط ارزشی صورت‌های مالی بر سود حسابداری به‌عنوان معیار سود و زیانی تأکید دارند. مربوط بودن سود هر سهم یعنی سود هر سهم دارای محتوای اطلاعاتی بوده و اندازه آن بر قیمت سهام و تصمیمات کاربران مؤثر باشد (Barth et al., 2001).

مطالعات پیشین نشان می‌دهد زمانی که سودهای فعلی شاخص خوبی از سودهای آتی شرکت فراهم نمی‌کند، ارزش دفتری از اهمیت زیادی در تعیین ارزش شرکت برخوردار است (Collins et al., 1997). بر مبنای ادبیات موجود از اندازه شرکت به‌عنوان یکی از عواملی یاد می‌شود که می‌تواند نوسان قدرت توضیح‌دهندگی سود و ارزش دفتری با ارزش شرکت در طول زمان را توضیح دهد. هاین^۱ (۱۹۹۵) نشان داد که شرکت‌های کوچک‌تر، نسبت به شرکت‌های بزرگ‌تر احتمال بیشتری دارند که زیان گزارش کنند و دلیل این موضوع تنوع بیشتر فعالیت‌های شرکت‌های بزرگ است. زمانی که اقتصاد دچار تزلزل شود، شرکت‌های بزرگ‌تر در مقابل زیان، بهتر خود را حفظ می‌نمایند؛ بنابراین ثبات سود شرکت‌های کوچک‌تر در مقابل شرکت‌های بزرگ‌تر کمتر است که این موضوع در ارزیابی شرکت باعث افزایش اهمیت ارزش دفتری نسبت به سود می‌شود. از این‌رو سرمایه‌گذاران ممکن است برای ارزش دفتری به‌عنوان نماینده ارزش تصفیه یا توقف به‌هنگام ارزیابی شرکت‌های کوچک‌تر، اهمیت بیشتری قائل شوند. مطالعات

---

1. Hayn, C.

انجام شده توسط اولسون^۱ (۱۹۹۵) بعد جدیدی به این پژوهش‌ها اضافه کرد؛ به دلیل آنکه برای بررسی ارتباط ارزشی علاوه بر سود، ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام را به عنوان متغیر مستقل و قیمت سهام را به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفت. استفاده از ارزش دفتری به دو دلیل در این الگو قابل توجیه است: اول اینکه ارزش دفتری شاخصی برای سود مورد انتظار آتی و از طرف دیگر ارزش دفتری سهام نشان‌دهنده ارزش واگذاری یا ارزش نقدی شرکت است (Burgstahler & Dichev, 1997).

تدوین‌کنندگان استانداردهای حسابداری اعتقاد دارند قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری، ارتباط بین اطلاعات حسابداری را افزایش می‌دهد و همچنین ارزیابی سرمایه‌گذاران از فرصت‌های جایگزین سرمایه‌گذاری را تسهیل می‌کند (Financial Accounting Standard Board, 2010). قابلیت مقایسه به سه طریق می‌تواند بر ارتباط ارزشی ارقام حسابداری تأثیر بگذارد: اول اینکه، مقدار اطلاعات موجود برای سرمایه‌گذاران در مورد شرکت مورد نظر را افزایش می‌دهد؛ زیرا صورت‌های مالی قابل مقایسه‌تر، به سرمایه‌گذاران امکان دسترسی به بخش وسیع‌تری از اطلاعات صنعت و بازار را می‌دهد (Fang et al., 2019). دوم، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی کیفیت اطلاعات ارائه‌شده در صورت‌های مالی را افزایش می‌دهد. به‌طور خاص قابلیت مقایسه می‌تواند دقت اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی را بهبود ببخشد و به سرمایه‌گذاران در ارزیابی بهتر شرکت کمک کند. چون سرمایه‌گذاران می‌توانند از طریق تجزیه و تحلیل شرکت‌های قابل مقایسه، اخبار بد را به دست آورند. مقایسه بیشتر، انگیزه و توانایی مدیران را برای پنهان‌سازی اخبار بد کاهش می‌دهد و مدیران را به افشای داوطلبانه به موقع ترغیب می‌کند (Chen et al., 2020). سوم، قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری، هزینه جمع‌آوری و پردازش اطلاعات خاص شرکت را کاهش می‌دهد (Kim et al, 2013). قابلیت مقایسه به سرمایه‌گذاران کمک می‌کند تا اطلاعات خاص شرکت را به راحتی استخراج و درک کنند؛ زیرا آن‌ها می‌توانند از اطلاعات شرکت‌های مشابه به عنوان یک معیار در تفسیر

---

1. Ohlson, J.

صورت‌های مالی شرکت موردنظر استفاده کنند (Choi et al., 2019). با توجه به موارد بیان‌شده، انتظار می‌رود قابلیت مقایسه، ارتباط ارزشی ارقام حسابداری نظیر سود و ارزش دفتری هر سهم را افزایش دهد.

استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی، همواره به دنبال کاهش ریسک و افزایش اطمینان هستند؛ اما اطلاعات زیاد باعث افزایش اطمینان نمی‌شود؛ بلکه این شفافیت اطلاعات یا به عبارتی عدم ابهام در گزارشگری است که عدم اطمینان را کاهش می‌دهد. عدم ابهام یا شفافیت گزارشگری منجر به تخصیص بهینه منابع می‌شود که در این صورت زمینه کارایی و رشد اقتصادی را فراهم می‌کند. ارائه اطلاعات شفاف‌تر منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و درنهایت باعث کاهش خطر سقوط سهام می‌شود (Kim et al, 2014). ابهام در گزارشگری به دو دلیل نقش تعدیل‌کننده بر رابطه بین ارتباط ارزشی و قابلیت مقایسه حسابداری دارد: اول، ابهام در گزارشگری مدیران را قادر می‌سازد تا از ارائه اطلاعات نامطلوب خودداری کنند و در مورد میزان ارائه واقعی فعالیت‌های اقتصادی در صورت‌های مالی، نگرانی ایجاد می‌کند. اگرچه ممکن است سرمایه‌گذاران با تجزیه و تحلیل شرکت‌های هم صنعت، برخی از اخبار ناشناخته منتشرشده را استنباط کنند، اما ابهام هنوز هم می‌تواند افزایش ارتباط ارزشی صورت‌های مالی ناشی از قابلیت مقایسه را به خطر بیندازد. دوم، ابهام در گزارشگری مالی، خطر سقوط سهام را افزایش می‌دهد که ارتباط بین قابلیت مقایسه و ارزیابی شرکت را تضعیف کند (Jin & Myers, 2006; Hutton et al, 2009; Kim & Zhang, 2014)؛ بنابراین پیش‌بینی می‌شود که ابهام گزارشگری، اثر پیش‌بینی‌شده قابلیت مقایسه حسابداری بر ارتباط ارزشی سود و ارزش دفتری را کاهش می‌دهد.

پیشینه پژوهش

هاشمی‌دهچی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به بررسی تأثیر مقایسه‌پذیری حسابداری بر ارتباط ارزشی سود با تأکید بر عدم شفافیت گزارشگری مالی و ضعف کنترل‌های داخلی پرداختند. یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد بین مقایسه‌پذیری حسابداری و ارتباط ارزشی سود

هر سهم رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و زمانی که عدم شفافیت گزارشگری مالی زیاد است، رابطه مذکور کاهش می‌یابد. مهربان‌پور و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به بررسی ارتباط قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و نگهداشت وجه نقد پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد، با افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به‌طور چشمگیری نگهداشت وجه نقد شرکت‌ها کاهش می‌یابد. اسماعیلی‌کیا و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی رابطه بین محافظه‌کاری شرطی و ارتباط ارزشی گزارشگری مالی را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌ها نشان داد افزایش محافظه‌کاری منجر به ارتقای قابلیت اتکاء اطلاعات و افزایش ارتباط ارزشی گزارشگری مالی شده است. علاوه بر این محافظه‌کاری شرطی و ارتباط ارزشی گزارشگری مالی در طول دوره موردبررسی روندی افزایشی داشته‌اند. ظفری و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی تأثیر قابلیت مقایسه و ثبات رویه حسابداری بر کیفیت سود پرداختند. نتایج مطالعه آن‌ها نشان داد قابلیت مقایسه تأثیر مثبت بر کیفیت سود دارد و با افزایش ثبات رویه، کیفیت سود افزایش می‌یابد. بولو و حسن‌زاده‌دیوا (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی اثر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر سطح نگهداشت وجه نقد پرداختند. یافته‌های آن‌ها نشان می‌دهد قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر سطح نگهداشت وجه نقد اثر معکوس و معنی‌داری دارد. مهرورز و مرفوع (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی رابطه بین قابلیت مقایسه با آگاهی‌بخشی قیمت سهام در خصوص سودهای آتی پرداختند. نتایج نشان داد بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و آگاهی‌بخشی قیمت سهام رابطه مثبت وجود ندارد و قابلیت مقایسه به انعکاس اطلاعات سودهای آتی مربوط به صنعت در قیمت سهام کمک نمی‌کند. ایزدی‌نیا و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری پرداختند. در این پژوهش ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری با استفاده از الگوهای مبتنی بر قیمت و الگوهای مبتنی بر بازده مورد تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان می‌دهد در مدل بازده، رابطه‌ای مثبت میان اطلاعات سود هر سهم با انواع بازده سهام وجود دارد و ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری را تأیید می‌کند.

ونگ و همکاران^۱ (۲۰۲۰) با بررسی ارتباط بین عملکرد مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR)^۲ و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی دریافتند شرکت‌هایی با عملکرد CSR مثبت‌تر، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بالاتری را نشان می‌دهند؛ که از این مفهوم حمایت می‌کند که مدیران نگرانی‌های اخلاقی برای مشارکت سهامداران دارند. در مقابل، شرکت‌هایی با عملکرد CSR نامطلوب، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بسیار پایین‌تری دارند. چن و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی تأثیر قابلیت مقایسه و ابهام بر ارتباط ارزشی پرداختند. یافته‌ها نشان می‌دهد قابلیت مقایسه حسابداری، ارتباط ارزشی سود را افزایش می‌دهد، ولی بر ارتباط ارزشی ارزش دفتری تأثیری ندارد. همچنین با افزایش ابهام در گزارشگری مالی، ارتباط ارزشی فزاینده ناشی از قابلیت مقایسه کاهش می‌یابد. چوی و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی قابلیت مقایسه حسابداری بر توانایی بازده برای سودهای آتی پرداختند. نتایج نشان می‌دهد قابلیت مقایسه حسابداری، توانایی بازده دوره جاری برای پیش‌بینی سودهای آتی را افزایش می‌دهد. همچنین قابلیت مقایسه می‌تواند هزینه‌های جمع‌آوری و پردازش اطلاعات خاص شرکت را کاهش دهد. تجسنا و همکاران^۳ (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی رابطه بین محافظه‌کاری شرطی و ارتباط ارزشی گزارشگری مالی پرداختند. یافته‌های این پژوهش به این صورت است: نخست آنکه رابطه مثبت و قابل ملاحظه‌ای بین محافظه‌کاری و ارتباط ارزشی از طریق اقلام تعهدی وجود دارد. نتیجه دوم، رابطه منفی و قابل ملاحظه‌ای بین شناسایی به‌موقع زیان و ارتباط ارزشی وجود دارد. نتیجه سوم، استانداردهای حسابداری قادر به ارائه توضیحی در این خصوص نیستند. دی‌فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهشی به بررسی تأثیر قابلیت مقایسه بر سطح تحلیل و پیش‌بینی تحلیل‌گران پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که بین قابلیت مقایسه و دقت پیش‌بینی رابطه مثبت وجود دارد و قابلیت مقایسه، پراکندگی پیش‌بینی‌های انجام‌شده را کاهش می‌دهد. همچنین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، هزینه کسب اطلاعات را کاهش

1. Wang et al.

2. Corporate Social Responsibility

3. Thijssena et al.

داده و کیفیت و کمیت اطلاعات موجود برای تحلیل‌گران را افزایش می‌دهد و آنان را قادر می‌سازد تا عملکرد تاریخی شرکت‌ها را بهتر تفسیر کنند.

فرضیه‌های پژوهش

بر اساس آنچه در مبانی نظری پژوهش بیان شد، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام گزارشگری مالی بر ارتباط ارزشی تأثیر دارند. از این رو فرضیه‌های پژوهش عبارت‌اند از:

فرضیه ۱: سود هر سهم، دارای ارتباط ارزشی است.

فرضیه ۲: ارزش دفتری هر سهم، دارای ارتباط ارزشی است.

فرضیه ۳: قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، ارتباط ارزشی سود هر سهم را افزایش

می‌دهد.

فرضیه ۴: قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم را

افزایش می‌دهد.

فرضیه ۵: ابهام گزارشگری مالی، ارتباط ارزشی سود هر سهم ناشی از قابلیت مقایسه

صورت‌های مالی را کاهش می‌دهد.

فرضیه ۶: ابهام گزارشگری مالی، ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم ناشی از

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را کاهش می‌دهد.

روش پژوهش

مطالعه حاضر، پژوهشی توصیفی از نوع پژوهش‌های پس‌رویدادی و گذشته‌نگر است که بر اساس اطلاعات واقعی صورت‌های مالی تهیه شده است. از آنجایی که نتایج این پژوهش می‌تواند در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران مورد استفاده قرار گیرد، این مطالعه در دسته پژوهش‌های کاربردی دسته‌بندی می‌شود. برای آزمون فرضیه‌ها از داده‌های ترکیبی و معادلات رگرسیونی چند متغیره و برای تخمین مدل‌ها نرم‌افزارهای Eviews10 و Stata15 مورد استفاده قرار گرفته است.

جامعه آماری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۸ است. شرکت‌هایی که دارای شرایط زیر باشند، به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شده‌اند:

۱- برای قابل مقایسه بودن و همگن شدن نمونه، سال مالی شرکت‌ها منتهی به پایان اسفندماه باشند.

۲- سال مالی خود را طی بازه زمانی پژوهش تغییر نداده باشند.

۳- کلیه داده‌های موردنیاز پژوهش برای شرکت‌های موردبررسی در دسترس باشد.

۴- شرکت‌هایی که عملیات آن‌ها ماهیت متفاوتی دارد نظیر شرکت‌های واسطه‌گری مالی، سرمایه‌گذاری و بانک‌ها جزء نمونه انتخابی نباشند.

۵- با توجه به آنکه محاسبه متغیر تعدیل‌گر (قابلیت مقایسه) از طریق صنعت‌بندی انجام شده است، صنایعی انتخاب شدند که تعداد شرکت‌های آن‌ها حداقل چهار مورد باشد.

با توجه به ویژگی‌های مذکور تعداد ۱۳۷ شرکت طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۸ انتخاب شدند. برای آزمون فرضیه‌ها از بازه زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ استفاده شده و اطلاعات مالی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۱ برای محاسبه متغیر ابهام گزارشگری مالی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی جمع‌آوری شده است. در ادامه ابتدا مدل‌ها و نحوه محاسبه متغیرها توضیح داده شده است.

مدل‌های پژوهش

مدل‌های استفاده‌شده برای آزمون فرضیه‌ها برگرفته از پژوهش اولسون (۱۹۹۵) و چن و همکاران (۲۰۲۰) است. برای آزمون فرضیه‌های اول و دوم از مدل رگرسیونی (۱) استفاده شده است.

$$PRICE_{it} = \beta_0 + \beta_1 EPS_{it} + \beta_2 BVPS_{it} + LEV_{it} + SIZE_{it} + MB_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۱)

در الگوی فوق: Price: قیمت سهام شرکت در تاریخ چهار ماه پس از سال مالی، EPS: سود هر سهم، BVPS: ارزش دفتری هر سهم، Lev: اهرم مالی، Size: اندازه شرکت، MB: نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام و ε_{it} : باقیمانده مدل. برای آزمون فرضیه اول از ضریب β_1 و فرضیه دوم از ضریب β_2 استفاده شده است. در صورتی که این ضرایب در سطح اطمینان ۹۵٪ مثبت و معنادار باشند، فرضیه اول و دوم رد نخواهد شد.

فرضیه‌های سوم و چهارم به بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ارتباط ارزشی سود حسابداری و ارزش دفتری هر سهم می‌پردازد. برای آزمون این فرضیه‌ها از مدل رگرسیونی (۲) استفاده شده است.

$$PRICE_{it} = \beta_0 + \beta_1 EPS_{it} + \beta_2 BVPS_{it} + \beta_3 COMPACCT_{it-1} + \beta_4 EPS_{it} \times COMPACCT_{it-1} + \beta_5 BVPS_{it} \times COMPACCT_{it-1} + LEV_{it} + SIZE_{it} + MB_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل (۲)

در الگوی بالا، COMPACCT: قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و مابقی متغیرها مشابه رابطه (۱) است. برای آزمون فرضیه سوم از ضریب β_4 و فرضیه چهارم از ضریب β_5 استفاده شده است. در صورتی که این ضرایب در سطح اطمینان ۹۵٪ مثبت و معنادار باشند، این فرضیه‌ها رد نخواهد شد.

در فرضیه‌های پنجم و ششم به بررسی اثر تعدیلی متغیر ابهام در گزارشگری مالی بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ارتباط ارزشی پرداخته شده است. این دو فرضیه از طریق مدل رگرسیونی (۳) مورد آزمون قرار گرفته‌اند.

$$\begin{aligned} PRICE_{it} = & \beta_0 + \beta_1 EPS_{it} + \beta_2 BVPS_{it} + \beta_3 COMPACCT_{it-1} \\ & + \beta_4 OPAQUE_{it-1} + \beta_5 EPS_{it} \times COMPACCT_{it-1} \\ & \times OPAQUE_{it-1} + \beta_6 BVPS_{it} \times COMPACCT_{it-1} \\ & \times OPAQUE_{it-1} + LEV_{it} + SIZE_{it} + MB_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned}$$

مدل (۳)

در الگوی بالا، OPAQUE: ابهام در گزارشگری مالی و مابقی متغیرها مشابه رابطه (۲) است. برای آزمون فرضیه پنجم از ضریب β_5 و فرضیه ششم از ضریب β_6 استفاده شده است. در صورتی که این ضرایب در سطح اطمینان ۹۵٪ منفی و معنادار باشند، فرضیه پنجم و ششم رد نخواهد شد.

نحوه محاسبه متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش حاضر شامل متغیرهای وابسته، مستقل، تعدیل‌گر و کنترلی هستند که نحوه محاسبه آن‌ها به شرح زیر است.

متغیر وابسته

در این پژوهش از قیمت سهام به‌عنوان متغیر وابسته استفاده شده است. از آنجایی که شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار حداکثر چهار ماه پس از پایان سال مالی فرصت دارند صورت‌های مالی را منتشر کنند، از قیمت سهام چهار ماه پس از پایان سال مالی استفاده شده است.

متغیر مستقل

متغیرهای مستقل شامل سود و ارزش دفتری هر سهم است:

الف) سود هر سهم: از طریق تقسیم سود خالص بر تعداد سهام پایان سال مالی محاسبه شده است.

ب) ارزش دفتری هر سهم: از طریق تقسیم جمع ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام بر تعداد سهام پایان سال مالی محاسبه شده است.

متغیر تعدیل گر

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام گزارشگری مالی متغیرهای تعدیل گر این پژوهش هستند که در ادامه نحوه اندازه‌گیری آن‌ها بیان شده است.

الف) قابلیت مقایسه صورت‌های مالی: برای اندازه‌گیری این متغیر از معیار ارائه شده توسط دی فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) به شرح زیر استفاده شده است.

ابتدا شرکت‌ها صنعت‌بندی شده و سپس در هر صنعت برای هر شرکت - فصل، مدل رگرسیونی (۴) با استفاده از داده‌های فصلی در یک دوره ۳ ساله (۱۲ فصل) اخیر، به صورت سری زمانی تخمین زده شده است؛ به عبارت دیگر، مدل (۴) برای هر شرکت در هر فصل جداگانه تخمین زده شده است.

$$Earnings_{it} = \alpha_i + \beta_i Return_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل (۴)}$$

که در آن، Earnings: سود خالص فصلی که از طریق تقسیم بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام ابتدای دوره مقیاس‌زدایی شده است، Return: بازده فصلی سهام و ε_{it} : باقیمانده مدل. در مدل (۴)، ضرایب برآورد شده α_i و β_i تابع حسابداری شرکت i را نشان می‌دهد. نزدیک بودن توابع حسابداری بین دو شرکت، قابلیت مقایسه بین این دو شرکت را نشان می‌دهد. برای اندازه‌گیری فاصله بین توابع حسابداری برآوردی شرکت‌های i و j (برای هر ترکیب ممکن شرکت‌های i و j در صنعت مربوط) سود پیش‌بینی شده دو شرکت با استفاده از مدل‌های رگرسیونی (۵) و (۶) برآورد می‌شوند:

$$E(Earnings)_{iit} = \alpha_i + \beta_i Return_{it} \quad \text{مدل (۵)}$$

$$E(Earnings)_{ijt} = \alpha_j + \beta_j Return_{it} \quad \text{مدل (۶)}$$

$(Earnings)_{iit}$: سود پیش‌بینی شده شرکت i با استفاده از تابع حسابداری شرکت i و بازده شرکت i .

$(Earnings)_{ijt}$: سود پیش‌بینی شده شرکت i با استفاده از تابع حسابداری شرکت j و بازده شرکت i .

سپس قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بین دو شرکت i و j در سال t با استفاده از رابطه (۷) محاسبه شده است. علت ضرب معادله در عدد منفی، این است که تفاوت سودهای پیش‌بینی شده نشان‌دهنده تفاوت در تابع حسابداری دو شرکت بوده و قرینه آن نشان‌دهنده شباهت و قابلیت مقایسه دو شرکت است.

$$CompAcct_{ijt} = -\frac{1}{12} * \sum t - 11 |E(Earnings_{iit}) - E(Earnings_{ijt})|$$

رابطه (۷)

$CompAcct_{ijt}$: قابلیت مقایسه بین صورت‌های مالی بین دو شرکت i و j است و مقدار بیشتر آن نشان‌دهنده قابلیت مقایسه بیشتر است. به همین صورت برای هر سال و برای هر جفت شرکت i با شرکت‌های j عضو یک صنعت معیار $CompAcct_{ijt}$ محاسبه شده و با توجه به اینکه برای هر شرکت i به تعداد شرکت‌های موجود در صنعت منهای یک، متغیر قابلیت مقایسه محاسبه می‌شود، در انتها میانه مقادیر محاسبه شده برای شرکت i در سال t به عنوان معیار قابلیت مقایسه خاص شرکت انتخاب شده است.

(ب) ابهام گزارشگری مالی: برای اندازه‌گیری ابهام گزارشگری مالی طبق پژوهش‌های هاتن و همکاران (۲۰۰۹) و چن و همکاران (۲۰۲۰) از مدل تعدیل شده جونز طبق مدل (۸) استفاده شده است.

$$TACC_{it} = \alpha_0 + \alpha_1(\Delta REV_{it} - \Delta AR_{it}) + \alpha_2 PPE_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل (۸)}$$

که در آن: $TACC$: مجموع اقلام تعهدی، ΔREV : تغییرات درآمد فروش، PPE : ناخالص اموال، ماشین‌آلات تجهیزات، ΔAR : تغییرات حساب‌های دریافتی و ε_{it} : باقیمانده مدل

است. همه متغیرهای این مدل از طریق تقسیم بر جمع دارایی‌های اول دوره مقیاس زدایی شده‌اند. این مدل به صورت مقطعی تخمین زده می‌شود و ϵ_{it} بیانگر اقلام تعهدی اختیاری است. برای محاسبه ابهام گزارشگری مالی، میانگین متحرک سه‌ساله از قدر مطلق اقلام تعهدی اختیاری استفاده شده است. اقلام تعهدی نیز از طریق رابطه (۹) محاسبه شده است:

$$TACC = \Delta CA - \Delta CL - \Delta CASH + \Delta STDEBT - DEPR \quad \text{رابطه (۹)}$$

که در آن: ΔCA : تغییرات دارایی جاری، ΔCL : تغییرات بدهی جاری، $\Delta CASH$: تغییرات وجه نقد، $\Delta STDEBT$: تغییرات در حصة جاری بدهی بلندمدت، $DEPR$: هزینه استهلاک

متغیرهای کنترلی

متغیرهای کنترلی عبارت‌اند از: اندازه، اهرم مالی و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام. نتایج پژوهش‌های مختلفی (نظیر: Choi et al., 2019; Chen et al., 2020; and Boubaker et al., 2014) حاکی از آن است که ارتباط ارزشی ارقام حسابداری می‌تواند تحت تأثیر متغیرهایی مانند اندازه شرکت، اهرم مالی و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام باشد؛ به همین دلیل اثر این متغیرها در مدل‌های پژوهش کنترل شده است.

اهرم مالی: از تقسیم مجموع بدهی‌ها بر ارزش دفتری دارایی‌ها در پایان سال محاسبه شده است.

اندازه شرکت: لگاریتم ارزش دفتری جمع دارایی‌ها در پایان سال.

نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری: از تقسیم ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام در پایان سال به دست می‌آید.

یافته‌های پژوهش

پس از جمع‌آوری داده‌ها و محاسبه متغیرها، در این بخش نتایج مربوط به آزمون فرضیه‌ها ارائه شده است. آماره‌های توصیفی متغیرها در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی متغیرها

نام متغیر	نماد	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار
قیمت سهام	PRICE	۶۴۱۸/۰۹۲	۴۱۷۹/۰۰۰	۴۹۶۲۰/۰۰	۷۰۵	۶۵۴۸/۸۲۵
سود هر سهم	EPS	۸۰۴/۵۶۴	۴۰۸/۹۳۰	۷۱۹۴/۱۶۰	-۱۸۶۸/۰۶	۱۱۷۲/۶۸۹
ارزش دفتری هر سهم	BVPS	۲۲۵۶/۹۷۴	۱۷۹۶/۴۴۰	۱۲۷۶۵/۰۵	-۲۸۸۹/۰۴	۱۸۵۳/۳۳۰
قابلیت مقایسه	COMPACCT	۰/۰۳۶	۰/۰۲۷	۰/۳۳۸	۰/۰۰۷۰	۰/۰۳۳
ابهام گزارشگری مالی	OPAQUE	۰/۱۱۲	۰/۰۹۳	۰/۵۸۸	۰/۰۰۶	۰/۰۷۳
اندازه شرکت	SIZE	۱۲/۳۳۹	۱۲/۲۲۸	۱۴/۸۴۷	۱۰/۷۱۲	۰/۶۸۳
اهرم مالی	LEV	۰/۵۶۵	۰/۵۶۴	۱/۵۶۵	۰/۰۱۲	۰/۲۰۶
نسبت ارزش بازار به دفتری	MB	۴/۲۴۷	۲/۵۸۴	۶۸/۱۱۴	-۳۱/۵۰۴	۶/۷۶۳

منبع: یافته‌های پژوهش

اصلی‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است که بیانگر نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع بوده و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌ها است. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر قیمت سهام برابر با ۶۴۱۸/۰۹۲ ریال است که نشان می‌دهد بیشتر داده‌ها حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. میانه یکی دیگر از شاخص‌های مرکزی است که وضعیت جامعه را نشان می‌دهد. همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد میانه متغیر سود هر سهم برابر با ۴۰۸/۹۳۰ ریال است که بیانگر این است که نیمی از داده‌ها کمتر از این مقدار و نیمی دیگر بیشتر از مقدار مزبور هستند. پارامترهای حداقل و حداکثر هر متغیر نیز می‌تواند به‌نوعی بیانگر میزان پراکندگی مشاهدات باشد. حداکثر مقدار ارزش دفتری هر سهم برابر با ۱۲۷۶۵/۰۵ است. مقدار حداقل برای متغیر نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری، منفی است که علت آن وجود زیان انباشته عمده در برخی شرکت‌های نمونه بوده که منجر به منفی شدن ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام شده است. باید توجه داشت که اعداد حداقل و حداکثر بعضی از متغیرهای پژوهش با میانگین خود اختلاف زیادی داشتند، از این‌رو داده‌های پرت متغیرهای

قیمت سهام، ارزش دفتری هر سهم، سود هر سهم و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری تا حد ممکن حذف شده است.^۱

برای بررسی هم خطی از روش همبستگی پیرسون استفاده شده است. طبق نتایج جدول (۲)، بین متغیرهای توضیحی همبستگی ضعیفی وجود دارد که بیانگر عدم هم خطی بین متغیرها است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی

	Price	EPS	BVPS	COMPACCT	OPAQUE	SIZE	LEV	BM
PRICE	۱/۰۰۰							
EPS	۰/۵۹۲	۱/۰۰۰						
BVPS	۰/۵۹۶	۰/۷۲۵	۱/۰۰۰					
COMPACCT	-۰/۱۴۸	-۰/۱۵۲	-۰/۱۹۷	۱/۰۰۰				
OPAQUE	۰/۱۶۶	۰/۰۶۴	۰/۰۳۰	۰/۱۳۸	۱/۰۰۰			
SIZE	۰/۲۲۰	۰/۳۰۴	۰/۲۳۴	-۰/۱۶۱	-۰/۰۲۷	۱/۰۰۰		
LEV	-۰/۰۶۸	-۰/۱۹۴	-۰/۳۰۹	۰/۱۹۸	-۰/۰۴۸	-۰/۲۳۱	۱/۰۰۰	
MB	۰/۲۴۳	۰/۱۱۵	۰/۰۰۲	-۰/۰۴۷	۰/۰۲۹	۰/۲۲۱	۰/۰۹۹	۱/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

آزمون فرضیه‌های پژوهش از طریق داده‌های ترکیبی انجام شده است. آزمون F لیمر و هاسمن برای انتخاب روش تخمین استفاده شده است. احتمال آماره F لیمر و هاسمن برای هر سه مدل کمتر از سطح خطای ۵ درصد بود در نتیجه مدل‌ها به روش تابلویی با اثرات ثابت تخمین زده شدند. برای بررسی همسانی واریانس از آزمون LR در Eviews نسخه ۱۰ استفاده شد و نتایج این آزمون نشان داد مدل‌ها دارای ناهمسانی واریانس هستند. همچنین با توجه به اینکه روش تخمین مدل‌ها، تابلویی با اثرات ثابت است برای بررسی

۱. با توجه به جدول آمار توصیفی ممکن است اینگونه بنظر برسد که مشاهدات پرت در بین متغیرها وجود دارد. باید اشاره کرد داده‌های پرت تا حد ممکن حذف شده‌اند و امکان حذف بیشتر وجود نداشته است. برای مثال حداکثر قیمت سهام ۴۹،۶۲۰ ریال است که اعداد زیادی در همین محدوده در متغیر قیمت سهام وجود دارد و این اعداد ماهیت داده پرت را ندارند.

خودهمبستگی از آزمون ولدریج در Stata نسخه ۱۵ استفاده گردید. نتایج آزمون ولدریج نشان داد مدل (۱) و (۳) مشکل خودهمبستگی دارد. برای تخفیف اثر ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی بر نتایج تخمین، از تصحیح white (رگرسیون نیرومند) استفاده شده است. هم‌خطی بین متغیرهای توضیحی علاوه بر روش همبستگی، از طریق آزمون عامل تورم واریانس (VIF) نیز بررسی شده است. نتایج حاصله نشان داد مقدار VIF برای همه متغیرهای پژوهش کمتر از ۱۰ است که بیانگر نبود هم‌خطی بین متغیرهای توضیحی است^۱.

نتایج آزمون فرضیه‌های اول و دوم

بر اساس فرضیه اول و دوم، سود و ارزش دفتری هر سهم دارای ارتباط ارزشی هستند. برای آزمون این دو فرضیه از مدل (۱) استفاده شده که نتایج تخمین آن به شرح جدول (۳) است.

جدول ۳. نتایج تخمین مدل (۱)

$PRICE_{it} = \beta_0 + \beta_1 EPS_{it} + \beta_2 BVPS_{it} + LEV_{it} + SIZE_{it} + MB_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیر	نماد	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	ارزش احتمال
عرض از مبدأ	β_0	-۳۰۴۱/۷۴۷	۵۵۳۲/۷۴۶	-۰/۵۴۹	۰/۵۸۲۶
سود هر سهم	EPS	۱/۶۵۱۸	۰/۴۴۶۶	۳/۶۹۸	۰/۰۰۰۲
ارزش دفتری هر سهم	BVPS	۱/۳۸۴۸	۰/۲۰۷۶	۶/۶۶۹	۰/۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	۳۱۴۸/۳۷۱	۶۲۹/۴۰۸	۵/۰۰۲	۰/۰۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۱۸۳/۷۰۳۹	۳۵/۶۹۵	۵/۱۴۶	۰/۰۰۰۰
اندازه	SIZE	۲۰۰/۱۲۳۰	۴۴۷/۲۷۱	۰/۴۴۷۴	۰/۶۵۴۷
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۴۹۳۵	آماره F فیشر	۸۳/۹۳۴۷	۰/۰۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

طبق جدول (۳) سطح معناداری آماره F، کمتر از سطح خطای ۵٪ است که در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار بوده و اعتبار بالایی دارد. ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۴۹۳۵

۱. به دلیل محدودیت در حجم صفحات، از ارائه نتایج کامل آزمون‌ها خودداری شد.

است که نشان می‌دهد تقریباً ۵۰ درصد از تغییرات در قیمت سهام توسط متغیرها توضیح داده شده است.

برای آزمون فرضیه اول از ضریب β_1 استفاده شده است. طبق جدول (۳) مقدار ضریب β_1 برابر با ۱/۶۵۱۸ و مثبت بوده و احتمال آماره t برای این ضریب برابر با ۰/۰۰۰۲ است که کمتر از خطای ۵ درصد بوده و در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار است؛ بنابراین سود هر سهم بر قیمت سهام اثر مثبت و معنادار دارد و دارای ارتباط ارزشی است. در نتیجه فرضیه اول این پژوهش رد نمی‌شود. آزمون فرضیه دوم از طریق ضریب β_2 انجام شده است. طبق جدول (۳) ضریب برآورد شده β_2 برابر با ۱/۳۸۴۸ و مثبت بوده و احتمال آماره t برای این ضریب برابر ۰/۰۰۰ است که کمتر از خطای ۵ درصد بوده و در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار است. پس ارزش دفتری هر سهم بر قیمت سهام اثر مثبت و معنادار دارد و دارای ارتباط ارزشی است و فرضیه دوم نیز پژوهش رد نمی‌شود.

نتایج آزمون فرضیه‌های سوم و چهارم

طبق فرضیه سوم و چهارم، قابلیت مقایسه ارتباط ارزشی سود و ارزش دفتری هر سهم را افزایش می‌دهد. برای آزمون فرضیه سوم و چهارم از مدل (۲) استفاده شده که نتایج تخمین آن به شرح جدول (۴) است.

جدول ۴. نتایج تخمین مدل (۲)

$PRICE_{it} = \beta_0 + \beta_1 EPS_{it} + \beta_2 BVPS_{it} + \beta_3 COMPACCT_{it-1} + \beta_4 EPS_{it} \times COMPACCT_{it-1} + \beta_5 BVPS_{it} \times COMPACCT_{it-1} + LEV_{it} + SIZE_{it} + MB_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیر	نماد	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	ارزش احتمال
عرض از مبدأ	β_0	-۲۶۹۷/۲۲۸	۴۳۹۰/۸۴۷	-۰/۶۱۴	۰/۵۳۹
ارزش دفتری هر سهم	BVPS	۱/۹۷۰	۰/۳۳۲	۵/۹۲۵	۰/۰۰۰
سود هر سهم	EPS	۱/۰۴۸	۰/۵۱۸	۲/۰۲۳	۰/۰۴۳
قابلیت مقایسه	COMPACCT	-۱۰۷۰/۶۳۳	۵۴۹۵/۴۸۴	-۰/۱۹۴	۰/۸۴۵
قابلیت مقایسه * ارزش	COMPACCT* BVPS	-۱۳/۱۸۸	۲/۲۳۷	-۵/۸۹۲	۰/۰۰۰

$PRICE_{it} = \beta_0 + \beta_1 EPS_{it} + \beta_2 BVPS_{it} + \beta_3 COMPACCT_{it-1} + \beta_4 EPS_{it} \times COMPACCT_{it-1} + \beta_5 BVPS_{it} \times COMPACCT_{it-1} + LEV_{it} + SIZE_{it} + MB_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیر	نماد	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	ارزش احتمال
دفتری هر سهم					
قابلیت مقایسه سود هر سهم	COMPACCT* EPS	۹/۵۴۲	۴/۲۲۹	۲/۲۵۶	۰/۰۲۴
اهرم مالی	LEV	۳۰۳۱/۹۶۸	۶۶۰/۳۷۰	۴/۵۹۱	۰/۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۱۸۱/۴۴۸	۳۵/۰۳۳	۵/۱۷۹	۰/۰۰۰
اندازه	SIZE	۱۷۱/۰۷۵	۳۶۶/۹۸۸	۰/۴۶۶	۰/۶۴۱
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۵۰۶	آماره F فیشر		۶۹/۵۱۴	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

طبق جدول (۴) سطح معناداری آماره F، کمتر از سطح خطای ۵٪ است که در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار بوده و اعتبار بالایی دارد. ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۰/۵۰۶ است که نشان می‌دهد ۵۰ درصد از تغییرات در قیمت سهام توسط متغیرها توضیح داده شده است.

طبق فرضیه سوم، قابلیت مقایسه ارتباط ارزشی سود هر سهم را افزایش می‌دهد. طبق جدول (۴) ضریب متغیر تعاملی compact*Eps برابر با ۹/۵۴۲ است و احتمال آماره t برای این ضریب برابر با ۰/۰۲۴ بوده که کمتر از خطای ۵ درصد بوده و در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار است. با توجه به مثبت بودن علامت ضریب متغیر تعاملی، می‌توان نتیجه گرفت که قابلیت مقایسه، ارتباط ارزشی سود هر سهم را افزایش می‌دهد؛ بنابراین فرضیه سوم رد نمی‌شود. بر اساس فرضیه چهارم قابلیت مقایسه، ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم را افزایش می‌دهد. ضریب متغیر تعاملی Compact*Bvps برابر با ۱۳/۱۸۸- و احتمال آماره t برای این ضریب برابر با ۰/۰۰۰ بوده که کمتر از خطای ۵ درصد بوده و در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار است. ولی با توجه به منفی بودن ضریب مذکور، می‌توان نتیجه گرفت قابلیت

مقایسه، ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم را کاهش می‌دهد؛ بنابراین فرضیه چهارم رد می‌شود.

نتایج آزمون فرضیه‌های پنجم و ششم

طبق فرضیه پنجم و ششم، ابهام گزارشگری مالی، ارتباط ارزشی سود و ارزش دفتری هر سهم ناشی از قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را کاهش می‌دهد.

برای آزمون فرضیه پنجم و ششم از مدل (۳) استفاده شده که نتایج تخمین آن به شرح جدول (۵) است.

جدول ۵. نتایج تخمین مدل (۳)

$PRICE_{it} = \beta_0 + \beta_1 EPS_{it} + \beta_2 BVPS_{it} + \beta_3 COMPACCT_{it-1} + \beta_4 OPAQUE_{it-1} + \beta_5 EPS_{it} \times COMPACCT_{it-1} \times OPAQUE_{it-1} + \beta_6 BVPS_{it} \times COMPACCT_{it-1} \times OPAQUE_{it-1} + LEV_{it} + SIZE_{it} + MB_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیر	نماد	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	ارزش احتمال
عرض از مبدأ	β_0	-۵۹۴۴/۹۳۷	۴۰۴۸/۱۷۹	-۱/۴۶۸	۰/۱۴۲
ارزش دفتری هر سهم	BVPS	۱/۷۸۵	۰/۳۱۳	۵/۶۸۸	۰/۰۰۰
سود هر سهم	EPS	۱/۰۲۳	۰/۴۰۵۷	۲/۵۲۳	۰/۰۱۱
قابلیت مقایسه	COMPACCT	-۹۶۸۰/۳۷۴	۵۷۰۴/۳۱۶	-۱/۶۹۷	۰/۰۹۰
ابهام گزارشگری مالی	OPAQUE	۱۴۸۲۱/۴۷	۴۵۳۳/۴۵۲	۳/۲۶۹	۰/۰۰۱
قابلیت مقایسه* سود هر سهم* ابهام	COMPACCT* EPS* OPAQUE	۵۶/۳۰۷	۳۶/۶۷۶	۱/۵۳۵	۰/۱۲۵
قابلیت مقایسه* ارزش دفتری هر سهم* ابهام	COMPACCT* BVPS* OPAQUE	-۵۴/۳۵۳	۸/۵۱۵	-۶/۳۸۲	۰/۰۰۰
اهرم مالی	LEV	۳۷۱۸/۱۴۲	۴۱۳/۰۸۸	۹/۰۰۰	۰/۰۰۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری	MB	۱۶۳/۶۱۴	۳۷/۹۶۶	۴/۳۰۹	۰/۰۰۰
اندازه	SIZE	۲۹۸/۸۰۵	۳۵۳/۷۲۷	۰/۸۴۴	۰/۳۹۸
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۵۲۰	آماره F فیشر	۶۸/۵۱۸	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام گزارشگری مالی بر ...؛ حمیدیان و اسحقی | ۱۰۷

طبق جدول (۵) سطح معناداری آماره F، در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار بوده و اعتبار بالایی دارد. ضریب تعیین تعدیل‌شده برابر با ۰/۵۲۰ است که نشان می‌دهد ۵۲ درصد از تغییرات در قیمت سهام توسط متغیرها توضیح داده شده است.

طبق فرضیه پنجم، ابهام گزارشگری مالی، ارتباط ارزشی سود هر سهم ناشی از قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را کاهش می‌دهد. طبق جدول (۵) ضریب متغیر Compacct*Eps*Opaque برابر با ۵۶/۳۰۷ و احتمال آماره t این ضریب برابر با ۰/۱۲۵ بوده که بیشتر از سطح خطای ۵ درصد است و معنادار نیست. پس می‌توان نتیجه گرفت متغیر ابهام گزارشگری مالی بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ارتباط ارزشی سود هر سهم تأثیر ندارد و فرضیه پنجم در سطح اطمینان ۹۵٪ رد می‌شود. طبق فرضیه ششم ابهام گزارشگری مالی، ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم ناشی از قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را کاهش می‌دهد. ضریب متغیر Compacct*Bvps*Opaque برابر با ۵۴/۳۵۳- و احتمال آماره t این ضریب برابر با ۰/۰۰۰ بوده که کمتر از سطح خطای ۵ درصد و معنادار است. با توجه به منفی بودن علامت ضریب می‌توان گفت ابهام گزارشگری مالی بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم تأثیر معنادار و منفی دارد؛ به عبارت دیگر ابهام در گزارشگری مالی، تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم را کاهش می‌دهد؛ بنابراین فرضیه ششم رد نمی‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر به بررسی ارتباط ارزشی سود هر سهم و ارزش دفتری هر سهم و تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام گزارشگری مالی بر این ارتباط ارزشی پرداخته شد. در فرضیه اول و دوم، ابتدا ارتباط ارزشی سود هر سهم و ارزش دفتری هر سهم مورد آزمون قرار گرفت. نتایج نشان داد سود و ارزش دفتری هر سهم بر قیمت سهام تأثیر مثبت و معنادار دارند. در نتیجه دارای ارتباط ارزشی هستند. طبق مبانی نظری، ارتباط ارزشی می‌تواند از طریق توان ارقام حسابداری مندرج در صورت‌های مالی، نظیر سود هر سهم و

ارزش دفتری هر سهم، قیمت و بازده سهام را توضیح دهد. نتایج آزمون فرضیه اول و دوم با پژوهش‌های چن و همکاران (۲۰۲۰)، مونگلی و همکاران^۱ (۲۰۱۶)، آندریان‌تومو و یودیانتی^۲ (۲۰۱۳) و ایزدی‌نیا و همکاران (۱۳۹۲) مطابقت دارد.

در فرضیه سوم، تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ارتباط ارزشی سود حسابداری مورد آزمون قرار گرفت. نتایج نشان داد قابلیت مقایسه بر ارتباط ارزشی سود هر سهم تأثیر مثبت و معنادار دارد. طبق مبانی نظری با افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، انگیزه‌های دست‌کاری سود کاهش می‌یابد که سبب می‌شود ارتباط بین بازده سهام فعلی و عملکرد آینده شرکت تقویت شده و استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی، عملکرد واقعی شرکت را بهتر ارزیابی کنند. همچنین هرچه قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بیشتر باشد، دقت و صحت اطلاعات افزایش یافته و عدم اطمینان درباره نتایج عملیات و سودآوری کاهش می‌یابد؛ بنابراین، قابلیت مقایسه، ارتباط ارزشی سود هر سهم را افزایش می‌دهد.

بر اساس فرضیه چهارم، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم را افزایش می‌دهد. نتایج آزمون نشان داد برخلاف مبانی نظری، قابلیت مقایسه تأثیر کاهنده بر ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم دارد. این موضوع می‌تواند بدین دلیل باشد که در ایران به دلیل تورم بالا، اعدادی که در صورت‌های مالی به‌ویژه ترازنامه منعکس می‌شود و در نهایت منتج به محاسبه ارزش دفتری هر سهم می‌شود، بر اساس ارزش‌های تاریخی بوده که منجر به تفاوت قابل توجه بین ارزش روز و ارزش دفتری اقلام صورت‌های مالی می‌شود. از طرفی همه شرکت‌ها، به تجدید ارزیابی دارایی‌ها اقدام نکرده‌اند و قابلیت مقایسه باعث کاهش محتوای اطلاعاتی ارزش دفتری هر سهم شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های سوم و چهارم با پژوهش چن و همکاران (۲۰۲۰) مطابقت دارد.

طبق فرضیه پنجم، ابهام گزارشگری مالی، ارتباط ارزشی سود حسابداری ناشی از قابلیت مقایسه صورت‌های مالی را کاهش می‌دهد. نتایج حاصله نشان داد متغیر ابهام

1. Mungly et al.

2. Andriantomo & Yudianti

گزارشگری مالی بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ارتباط ارزشی سود حسابداری تأثیر معناداری ندارد. دلیل رد این فرضیه می‌تواند ناشی از این موضوع باشد که سرمایه‌گذاران به رقم سود اهمیت زیادی می‌دهند و زمانی که در گزارشگری شرکت‌ها ابهام وجود دارد، این احتمال وجود دارد که مدیران تلاش کنند از طریق هموارسازی سود و پنهان‌سازی اخبار بد، ابهامات موجود را به نحوی گزارش یا پنهان کنند که علمیات سودآوری شرکت را با خطر مواجه نکند؛ به عبارت دیگر ابهام گزارشگری، مدیران را قادر می‌سازد تا اخبار بد را برای مدت طولانی پنهان کنند (Kim and Zhang, 2014). در نتیجه، ابهام در گزارشگری مالی نمی‌تواند تأثیری بر ارتباط ارزشی سود حسابداری ناشی از قابلیت مقایسه صورت‌های مالی داشته باشد. نتایج آزمون این فرضیه با پژوهش چن و همکاران (۲۰۱۹) مطابقت ندارد.

در فرضیه ششم تأثیر ابهام گزارشگری مالی بر ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم ناشی از قابلیت مقایسه مورد آزمون قرار گرفت. نتایج حاصله نشان داد متغیر ابهام گزارشگری مالی، ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم ناشی از قابلیت مقایسه را کاهش می‌دهد. طبق ادبیات موجود، زمانی که ابهام در گزارشگری مالی وجود دارد، مدیران سعی در پنهان‌سازی یا گزارش آن به شیوه‌ای متفاوت دارند. به نحوی که ممکن است ابهام در گزارشگری مالی را به سمت ارزش دفتری دارایی‌ها سوق دهند و با این کار سودآوری آتی شرکت را کمتر تحت تأثیر قرار دهند؛ زیرا عمده توجه سرمایه‌گذاران به رقم سود بوده و توجه کمتری به ارزش دفتری دارایی‌ها دارند. در نتیجه ابهام در گزارشگری مالی می‌تواند ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم ناشی از قابلیت مقایسه را کاهش دهد. نتایج حاصل از آزمون این فرضیه با پژوهش چن و همکاران (۲۰۲۰) مطابقت ندارد.

پیشنهادها و محدودیت‌های پژوهش

بر اساس یافته‌های پژوهش در فرضیه سوم، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ارتباط ارزشی سود حسابداری تأثیر مثبتی دارد؛ ممکن است در مواردی رویه‌های مورد استفاده در تهیه صورت‌های مالی توسط یک یا چند شرکت متفاوت بوده یا دستخوش تغییر شود. بر

همین اساس به سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌شود موقع مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌ها، به روش‌های مختلف حسابداری که در صورت‌های مالی استفاده شده، توجه داشته باشند و متناسب با شباهت وضعیت کسب و کار شرکت‌ها، مقایسه صورت‌های مالی را انجام دهند. با توجه به تأثیر قابلیت مقایسه بر ارتباط ارزشی سود و ارزش دفتری سهم، به تدوین‌کنندگان استانداردهای حسابداری پیشنهاد می‌شود به منظور افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، نحوه برخورد با رویدادهای مشابه در شرایط احتمالی مختلف را شفاف‌تر بیان کنند. با توجه به تأثیر ابهام گزارشگری مالی بر ارتباط ارزشی ارزش دفتری هر سهم (نتایج فرضیه ششم) به مدیران شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود در راستای افزایش شفافیت در صورت‌های مالی و کاهش ابهام اقدام نمایند.

از آنجایی که در هر صنعت رویدادهای مشابه بیشتری وجود دارد و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بیشتر است، برای پژوهش‌های آتی نیز پیشنهاد می‌شود نتایج این پژوهش را به تفکیک صنعت و در سطح کل شرکت‌ها انجام دهند و نتایج حاصله را باهم مقایسه کنند. همچنین از سایر روش‌های اندازه‌گیری ابهام در گزارشگری مالی برای آزمون مجدد فرضیه‌ها استفاده کنند. با توجه به اینکه عدم اطمینان در بازار سرمایه می‌تواند بر ارتباط ارزشی سود و قیمت سهام تأثیرگذار باشد، در پژوهش‌های بعدی می‌توان ارتباط قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ارتباط ارزشی را با در نظر گرفتن عدم اطمینان در بازار سرمایه بررسی کرد.

با توجه به حاکم بودن شرایط تورمی در اقتصاد و تأثیر آن بر تغییرات قیمت سهام، در این پژوهش تأثیر عوامل کلان اقتصادی در نظر گرفته نشده است. همچنین به دلیل عدم تعدیل داده‌های صورت‌های مالی از بابت تورم، نتایج پژوهش حاضر با در نظر گرفتن شرایط تورمی ممکن است متفاوت باشد. از طرفی در انتخاب شرکت‌های نمونه، برخی از صنایع دارای ویژگی‌های لازم و مورد انتظار نبوده در نتیجه از نمونه آماری حذف شده‌اند؛ بنابراین تعمیم‌پذیری نتایج این پژوهش به همه صنایع با محدودیت مواجه است. همچنین برخی از صنایع به دلیل نبود تعداد کافی شرکت در یک صنعت برای محاسبه متغیر قابلیت

بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام گزارشگری مالی بر ...؛ حمیدیان و اسحقى | ۱۱۱

مقایسه کنار گذاشته شدند که در صورت نبود این محدودیت، ممکن بود نتایج متفاوتی به دست آید.

ORCID

Narges Hamidian

<https://orcid.org/0000-0002-1063-6403>

Golnaz Eshaghi

<https://orcid.org/0000-0002-0544-7894>

منابع

- اسماعیلی کیا، غریبه، اوشنی، محمد و بخشی، محمد. (۱۳۹۸). محافظه‌کاری شرطی و ارتباط ارزشی گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۳۲، ۲۹۱-۲۷۱.
- ایزدی نیا، ناصر، امینی، ولی‌الله و ربیعی، حامد. (۱۳۹۲). بررسی ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۸، ۱۲۳-۱۰۱.
- بولو، قاسم، حسن زاده دیوا، سیدمصطفی. (۱۳۹۷). تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر سطح نگهداشت وجه نقد با تأکید بر نقش کیفیت گزارشگری مالی، محدودیت در تأمین مالی و حاکمیت شرکتی. *پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی*، ۱۳، ۳۰۶-۲۷۵.
- شعری، صابر، سمواتی، پیمان. (۱۳۹۰). بررسی ابهام گزارشگری مالی و توزیع بازده سهام. *فصلنامه حسابداری و منافع اجتماعی*، ۲، ۳۴-۱۷.
- ظفری، سبحان، فروغی، داریوش، کیانی، غلامحسین. (۱۳۹۸). تأثیر قابلیت مقایسه و ثبات رویه حسابداری بر کیفیت سود: رویکرد متن کاوی. *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۶۴، ۳۰-۱
- مهربان پور، محمدرضا، فرجی، امید، سجادپور، رضا. (۱۳۹۹). نقش میانجی کیفیت گزارشگری مالی در رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و نگهداشت وجه نقد. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۲۷(۱)، ۱۵۳-۱۳۲.
- مهرورز، فاطمه، مرفوع، محمد. (۱۳۹۵). رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با آگاهی بخشی قیمت سهام در خصوص سودهای آتی. *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۴۹، ۱۱۰-۸۳.
- هاشمی دهچی، مجید، ایزدی نیا، ناصر، حاجیان نژاد، امین. (۱۴۰۰). تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ارتباط ارزشی سود با تأکید بر عدم شفافیت گزارشگری مالی و ضعف کنترل‌های داخلی. *پیشرفت‌های حسابداری*، ۱۳(۱)، ۴۱۰-۳۷۹.

References

- Andriantomo, A., & Yudianti, F. N. (2013). The Value Relevance of Accounting Information at Indonesia Stock Exchange. *International*

Conference on Business, Economics, and Accounting 20 – 23 March, 1- 14.

- Ball, R. & Brown, P. (1986). An Empirical Evaluation of Accounting Income Numbers. *Journal of Accounting Research*, 6, 159-177.
- Barth, M. Cram, D. p. & Nelson, K. (2001). Accruals and the Prediction of Future Cash Flows. *The Accounting Review*, 76, 25-58.
- Bepari, Md. Kh. (2012). *Value Relevance of Accounting Information during a Financial Crisis: an Empirical Analysis of Australian Companies*. [Doctoral thesis]. Dhaka University, 1-275.
- Boubaker, S. Mansail, H., & Rajiba, H. (2014). Large Controlling Shareholders and Stock Price Synchronicity. *Journal of Banking & Finance*, 40, 80-96.
- Burgstahler, D., & Dichev, I. (1997). Earnings, Adaptations and Equity Value. *The Accounting Review*, 178-215.
- Chen, B., Kurt, A., & Wang, I. G. (2020). Accounting Comparability and the Value Relevance of Earnings and Book Value. *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 31(4), 82-98.
- Choi, J. H., Choi, S., Myers, L. A., & Ziebart, D. (2019). Financial Statement Comparability and the Informativeness of Stock Prices about Future Earnings. *Contemporary Accounting Research*, 36(1), 389-417.
- Collins, D. W., Maydew, E. L., & Weiss, I. S. (1997). Changes in the Value-Relevance of Earnings and Book Value Over the Past Forty Years, *Journal of Accounting and Economics*, 24(1), 39-67.
- De Franco, G., Kothari, S., & Verdi, R. (2011). The Benefits of Financial Statement Comparability. *Journal of Accounting Research*, 49(4), 895-931.
- Fang, V. W., Iselin, M., & Zhang, G. (2019). *Financial Statement Comparability: Theory and Evidence* (Working Paper).
- Financial Accounting Standards Board (FASB). (2010). *Statement of Financial Accounting Concepts No. 8: Conceptual Framework for Financial Reporting*.
- Francis, J., & Schipper, K. (1999). Have Financial Statements Lost their Relevance. *Journal of Accounting Research*, 37(2), 319-352.
- Hayn, C. (1995). The Information Content of Losses, *Journal of Accounting and Economics*, 20, 125–53.
- Hutton, A., Marcus, A., & Tehranian, H. (2009). Opaque financial reports, R^2 , and crash risk. *Journal of Financial Economics*, 94, 67-86.
- Jin, L., & Myers, S. (2006). R^2 around the world: New theory and new tests. *Journal of Financial Economics*, 79, 257–292.
- Kim, Y., Li, H., Li, S. (2014). *corporate social responsibility and stock price crash risk*, Electronic copy available at: <http://ssrn.com>.

- Kim, S., Kraft, P., & Ryan, S. G. (2013). Financial Statement Comparability and Credit Risk. *Review of Accounting Studies*, 18, 783-823.
- Mungly, Y., Babajee, R. B., Maraya, N. P., Seetah, K., & Ramdhany, N. G. (2016). A Study on Corporate Governance and Value Relevance of Accounting Information: Evidence from Listed Companies in Mauritius. *Proceedings of the Fifth Asia-Pacific on Conference on Global Business, Economics, Finance and Social Sciences*, 21-23, Paper iD: M629.
- Ohlson, J. A. (1995). Earnings, Book value and Dividends in Security Valuation. *Contemporary Accounting Research*, 11(2), 87-661.
- Peterson, K., Schmardebeck, R., & Wilks, T. (2015). The Earnings Quality and Information Processing Effects of Accounting consistency. *The Accounting Review*, 90, 2483-2514.
- Titilayo, O. (2011). *Value Relevance of Accounting Information in the Nigerian Stock Market* [Doctoral Thesis] School of Postgraduate Studies, Covenant University, Ota, Nigeria, 1-200.
- Thijssena, M. W. P., Iatridis, G. E. (2016). Conditional Conservatism And Value Relevance Of Financial Reporting: A Study In View of Converging Accounting Standards, *Journal Of Multinational Financial Management*, 37-38, 48-70.
- Wang, F., Zhang, ZH., & Xu, L. (2020). Corporate Social Responsibility and Financial Statement Comparability: Evidence from China. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 27(3), 1375-1394.

References [In Persian]

- Blue, G., & Hasanzadeh diva, S. (2019). Impact of Comparability of Financial Statements on the Level of Cash Holdings with an Emphasis on the Role of Financial Reporting Quality, Financing Constraints and Corporate Governance. *Applied Research in Financial Reporting*, 7(2), 275-306. [In Persian]
- Esmaeli, Gh., Oshani, M., & Bakhshi, M. (2019). Conditional Conservatism and Value Relevance of Financial Reporting. *Journal of Empirical Research in Accounting*, 9(2), 271-292. [In Persian]
- Hashemi Dehchi, M., Izadinia, N., & Hajiannejad, A. (2021). The effect of Financial Statement Comparability on Value Relevance of Earning and Book value with Emphasis on Financial Reporting Opacity and Internal Control Weakness. *Journal of Accounting Advances*, 13(1), 379-409. [In Persian]
- Izadinia, N., Amini, V., & Rabiee, H. (2013). Value Relevance of Accounting Information in the Companies Listed in Tehran Stock

- Exchange. *Empirical Research in Accounting*, 3(2), 101-123. [In Persian]
- Mehrabanpour, M., Faraji, O., & Sajadpour, R. (2020). The Mediating Role of Financial Reporting Quality on the Relationship between Financial Statement Comparability and Cash Holdings. *Accounting and Auditing Review*, 27(1), 132-153. [In Persian]
- Mehrvarz, F. & Marfou, M. (2016). The Relationship between Financial Statements Comparability with Stock Price in Formativeness about Future Earnings. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 13(49), 83-110. [In Persian]
- Sheri, S., & Samavati, P. (2011). Investigating the Ambiguity of Financial Reporting and the Distribution of Stock Returns. *Journal of accounting and social interests*, 1(2), 17-34. [In Persian]
- Zafari, S., Foroughi, D., & Kiani, G. (2019). The Impact of Accounting Comparability and Consistency on Earning Quality: A Text-Mining Approach. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 16(64), 1-30. [In Persian]

استناد به این مقاله: حمیدیان، نرگس، گلناز، اسحقی. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام گزارشگری مالی بر ارتباط ارزشی سود و ارزش دفتری هر سهم، فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۹(۷۳)، ۸۵-۱۱۵.

DOI: 10.22054/qjma.2022.63507.2312

Empirical Studies in Financial Accounting is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

پروپوزیشن گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی